

- 530/1 - 1988

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1988

28 JULI 1988

WETSONTWERP

op de erfregeling inzake landbouwbedrijven
met het oog op het bevorderen van de
continuïteit

ONTWERP
GEWIJZIGD DOOR DE SENAAT

HOOFDSTUK I

Het recht van overname

ARTIKEL 1

Onverminderd de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek die de rechten van de langstlevende echtgenoot vastleggen, heeft ieder van de erfgenamen in de rechte nederdalende lijn, wanneer een nalatenschap, voor het geheel of voor een deel, een landbouwbedrijf bevat, het recht van overname naar schatting van de roerende en onroerende goederen die behoren tot het landbouwbedrijf.

Voor de toepassing van deze wet moet onder « landbouwbedrijf » worden verstaan het geheel van de roerende en onroerende goederen bestemd voor iedere activiteit, grondgebonden of niet, die betrekking heeft op de akkerbouw, de veeteelt, de pluimveeteelt, de groenteteelt, de fruitteelt, de viskwekerij, de bijenkweek, de druiventeelt, de bloementeel, de sierplantenteelt, de teelt van zaad- en pootgoed, de boomkwekerijen evenals de produktie van kerstbomen.

Zie :

Stukken van de Senaat :

432 (1986-1987) :

- Nr. 1 : Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.
- Nr. 2 : Verslag.

Handelingen van de Senaat :

20 en 27 juli 1988.

- 530/1 - 1988

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1988

28 JUILLET 1988

PROJET DE LOI

relatif au régime successoral des exploitations
agricoles en vue d'en promouvoir la
continuïté

PROJET
AMENDE PAR LE SENAT

CHAPITRE 1er

Du droit de reprise

ARTICLE 1er

Sous réserve des dispositions du Code civil qui fixent les droits du conjoint survivant, chacun des héritiers en ligne directe descendante a la faculté, lorsqu'une succession comprend pour la totalité ou pour une quotité une exploitation agricole, de reprendre, sur estimation, les biens meubles et immeubles qui constituent l'exploitation agricole.

Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par « exploitation agricole » l'ensemble des meubles et immeubles affectés à toute activité, liée ou non au sol, qui a trait aux grandes cultures, à l'élevage du bétail, à l'aviculture, aux cultures maraîchères, aux cultures fruitières, à la pisciculture, à l'apiculture, à la viticulture, à la floriculture, à la culture de plantes ornementales, à la culture de semences et de plants, aux pépinières ainsi qu'à la production de sapins de Noël.

Voir :

Documents du Sénat :

432 (1986-1987) :

- N° 1 : Projet transmis par la Chambre des Représentants.
- N° 2 : Rapport.

Annales du Sénat :

20 et 27 juillet 1988.

ART. 2

De wettelijke vertegenwoordigers van de minderjarigen of van de onbekwaamverklaarden mogen het recht van overname alleen uitoefenen met machtiging van de vrederechter en op eensluidend advies van de familieraad.

ART. 3

Willen verscheidene belanghebbenden het recht van overname uitoefenen, dan wordt de voorkeur bij voorrang en in de volgorde gegeven aan :

a) degene of degenen die door de *de cuius* bij testament zijn aangewezen en die op het ogenblik van het overlijden het hele bedrijf of een gedeelte ervan op regelmatige en voortdurende wijze exploiteren of die op het ogenblik van het overlijden op regelmatig en voortdurende wijze in het bedrijf meewerken;

b) degene of degenen die op het ogenblik van het overlijden het hele bedrijf of een gedeelte ervan op regelmatige en voortdurende wijze exploiteren of die op het ogenblik van het overlijden op regelmatige en voortdurende wijze in het bedrijf meewerken;

c) degene of degenen die op het ogenblik van het overlijden niet aan het bedrijf deelnemen zoals bepaald in lid a) maar die door de *de cuius* zijn bij testament aangewezen.

Eisen verscheidene erfgenamen van een zelfde bevoorrechte categorie a) of b) of c) de begunstiging van de wet op, dan kunnen zij de overname gezamenlijk verrichten.

ART. 4

Wanneer een belanghebbende of zijn schuldeiser dit vraagt, wordt er tot de schatting overgegaan door toedoen van de vrederechter, die daartoe een of meer schatters mag benoemen. Door de vrederechter wordt uitspraak gedaan op de minuut van het verzoekschrift; zijn bevelschrift is uitvoerbaar op de minuut. Bij gerechtsbrieven geeft de griffier aan de belanghebbenden kennis van de dag en het uur waarop de eed zal worden afgelegd door de schatter, alsook van zijn naam; deze bepaalt onverwijld dag en uur voor zijn verichtingen. De schatter kan de eed niet eerder afleggen dan 15 dagen na de dag waarop de gerechtsbrieven zijn verstuurd. De belanghebbenden die bij de beëdiging niet zijn opgekomen, worden door de griffier bij gerechtsbrieven verwittigd. Elke eis tot wraking van de schatter moet, op straffe van niet-ontvankelijkheid, uiterlijk bij de beëdiging worden ingediend; onmiddellijk doet de vrederechter uitspraak over deze vraag.

Wanneer de burgerlijke rechtbank een voor haar ahangige vordering tot veiling van onverdeelde goederen verwerpt, kan zij dadelijk de deskundigen benoemen, belast met de schatting en deze vaststellen. Zij wijst een van haar leden aan om over de geschillen waartoe de overname aanleiding mocht geven, uitspraak te doen zoals hierna is bepaald.

Rijzen er betwistingen omtrent de wijze waarop de overname moet geschieden, weigert een van de belanghebbenden

ART. 2

Les représentants légaux des mineurs ou des interdits ne peuvent exercer le droit de reprise qu'avec l'autorisation du juge de paix et de l'avis conforme du conseil de famille.

ART. 3

Lorsque plusieurs intéressés veulent user du droit de reprise, la préférence revient par priorité et dans l'ordre :

a) à celui ou à ceux qui ont été désignés par testament par le *de cuius* et qui, au moment du décès, exploitent la totalité ou une partie de l'exploitation d'une façon régulière et durable ou qui, au moment du décès, collaborent d'une façon régulière et durable à l'exploitation;

b) à celui ou à ceux qui, au moment du décès, exploitent la totalité ou une partie de l'exploitation d'une façon régulière et durable ou qui, au moment du décès, collaborent d'une façon régulière et durable à l'exploitation;

c) à celui ou à ceux qui, au moment du décès, ne participent pas à l'exploitation au sens de l'alinéa a), mais qui ont été désignés par testament par le *de cuius*.

Si plusieurs héritiers d'une même catégorie prioritaire a) ou b) ou c) revendiquent le bénéfice de la loi, ils pourront faire la reprise conjointement.

ART. 4

Si un intéressé ou son créancier en fait la demande, il est procédé à l'estimation par le soin du juge de paix, qui peut nommer à cet effet un ou plusieurs experts. Le juge de paix statue sur la minute de la requête; son ordonnance est exécutoire sur minute. Le greffier avertit les intéressés, par plis judiciaires, du jour et de l'heure de la prestation de serment de l'expert et leur communique le nom de ce dernier; celui-ci fixe aussitôt les jour et heure de ses opérations. La prestation de serment de l'expert ne peut intervenir qu'au plus tôt 15 jours après la date d'expédition du pli judiciaire. Les intéressés qui n'ont pas comparu à la prestation de serment sont avertis par plis judiciaires du greffier. Toute demande en récusation de l'expert doit être présentée sous peine de déchéance, au plus tard lors de la prestation de serment; le juge de paix statue aussitôt sur cette demande.

Le tribunal civil, s'il rejette une demande en licitation dont il est saisi, peut nommer directement les experts chargés de l'estimation et arrêter celle-ci. Il désigne l'un de ses membres pour statuer comme il est dit ci-après sur les contestations auxquelles pourraient donner lieu les reprises.

S'il s'élève des contestations sur le mode de procéder à la reprise, si l'un des intéressés refuse de consentir ou n'est pas

daarin toe te stemmen of is hij niet tegenwoordig, dan worden de belanghebbenden of hun wettelijke vertegenwoordigers ten minste vijftien dagen tevoren bij gerechtsbrief opgeroepen door de vrederechter of, in het geval van het vorige lid, door de daartoe aangewezen rechter. Op de bepaalde dag vergaderen de belanghebbenden onder voorzitterschap van de magistraat die hen heeft opgeroepen. Zelfs bij afwezigheid van een of meer belanghebbenden kan tot de werkzaamheden worden overgegaan. In voorkomend geval benoemt de rechter die de vergadering voorziet, een notaris om de afwezigen te vervangen, hun aandelen te ontvangen en er ontvangstbewijs van te geven; het ereloon van de notaris moet betaald worden door de partijen die hij vertegenwoordigt. De rechter beslecht de geschilpunten en verwijst de partijen voor het verlijden van de akte naar de door hen aangewezen notaris of, indien zij het over deze keus niet eens kunnen worden, naar een ambtshalve benoemde notaris.

ART. 5

De overnemer is gehouden de overgenomen onroerende goederen binnen zes maanden en gedurende tien jaar na de datum waarop de akte van overname is verleden, zelf of in de persoon van zijn echtgenoot, van zijn afstammelingen of aangenomen kinderen of van de echtgenoten van zijn afstammelingen of aangenomen kinderen te exploiteren. De overnemer kan enkel om een ernstige door de vrederechter als geldig erkende reden van deze verplichting ontheven worden.

De overnemer die een ernstige reden aanvoert, dient een verzoekschrift in bij de vrederechter van het kanton waar het goed met het hoogste kadastraal inkomen gelegen is.

De griffier roept, ten minste vijftien dagen tevoren, bij gerechtsbrief alle partijen op die bij de overname betrokken waren. De vrederechter verleent of weigert zijn toestemming na de partijen te hebben gehoord.

Indien de overnemer, zonder toestemming van de vrederechter, de in het eerste lid bedoelde verplichting niet nakomt, moet hij aan ieder van de gewezen medeëigenaars of aan hun rechtverkrijgenden een vaste vergoeding betalen ten bedrage van 35 pct. van hun aandeel in de overnameprijs.

In geval van gezamenlijke overname kan elke overnemer nochtans de exploitatie aan een medeovernemer afstaan zonder voorafgaande machtiging.

ART. 6

Behoudens om een ernstige reden, door de vrederechter vooraf als geldig erkend, kan de overnemer gedurende een periode van tien jaar met ingang van de datum waarop de akte van overname is verleden, de overgenomen onroerende goederen niet vervreemden.

De overnemer die een ernstige reden aanvoert, dient een verzoekschrift in bij de vrederechter van het kanton waar het goed met het hoogste kadastraal inkomen gelegen is.

présent, le juge de paix ou, dans le cas prévu par l'alinéa précédent, le juge désigné à cet effet convoque les intéressés ou leurs représentants légaux, au moins quinze jours à l'avance, par plis judiciaires. Au jour fixé, les intéressés se réunissent sous la présidence du magistrat qui a fait la convocation. Il peut être passé outre, même en l'absence d'un ou de plusieurs intéressés. Le cas échéant, le juge présidant la réunion désigne un notaire pour remplacer les absents, recevoir leurs parts et en donner décharge; les honoraires du notaire sont à la charge des parties qu'il représente. Le juge vide les contestations et renvoie les parties, pour la passation de l'acte, devant le notaire désigné par elles ou devant un notaire nommé d'office, si les parties ne s'accordent pas sur le choix.

ART. 5

Le reprenant est tenu d'exploiter lui-même ou par son conjoint, par ses descendants ou enfants adoptifs ou par les conjoints de ses descendants ou enfants adoptifs, les biens immeubles, objets de la reprise, dans les six mois et pendant dix années à dater de la passation de l'acte de reprise. Le reprenant ne peut être relevé de cette obligation que pour un motif grave reconnu valable par le juge de paix.

Le reprenant qui allègue un motif grave, présente une requête au juge de paix du canton où est situé le bien dont le revenu cadastral est le plus élevé.

Le greffier convoque, par pli judiciaire, au moins quinze jours à l'avance, toutes les parties intéressées à la reprise. Le juge de paix accorde ou refuse l'autorisation, après avoir entendu les parties.

Si, sans l'autorisation du juge de paix, le reprenant omet d'exécuter l'obligation prévue par l'alinéa 1er, il sera tenu de verser à chacun des anciens copropriétaires ou à leurs ayants droit une indemnité fixée forfaitairement à 35 p.c. de leur part du prix de la reprise.

En cas de reprise conjointe chaque reprenant peut toutefois céder l'exploitation à un coreprenant sans autorisation préalable.

ART. 6

Sauf pour un motif grave, reconnu valable au préalable par le juge de paix, le reprenant ne peut, pendant une période de dix années prenant cours à la date de la passation de l'acte de reprise, aliéner les biens immeubles, objets de la reprise.

Le reprenant qui allègue un motif grave, présente une requête au juge de paix du canton où est situé le bien dont le revenu cadastral est le plus élevé.

De griffier roept, ten minste vijftien dagen tevoren, bij gerechtsbrief alle partijen op, die bij de overname betrokken waren. De vrederechter verleent of weigert zijn toestemming na de partijen te hebben gehoord.

Indien de overnemer de goederen zonder toestemming geheel of gedeeltelijk vervreemdt, moet hij aan ieder van de gewezen medeëigenaars of aan hun rechtverkrijgenden een vaste vergoeding betalen, ten bedrage van 35 pct. van hun aandeel in de overnameprijs.

In geval van gezamenlijke overname kan elke overnemer nochtans zijn onverdeelde rechten zonder voorafgaande machtiging aan een medeovernemer afstaan.

ART. 7

De vergoedingen bepaald in de artikelen 5 en 6 worden niet gecumuleerd.

ART. 8

De vordering tot betaling van de in de artikelen 5 en 6 bepaalde vergoedingen moet op straffe van verval worden ingediend binnen drie jaar na de staking van het bedrijf of de vervreemding die er aanleiding toe geeft.

Ieder van de gewezen medeëigenaars of hun rechtverkrijgenden kunnen een verzoekschrift indienen bij de vrederechter van het kanton waar het goed met het hoogste kadastraal inkomen gelegen is.

ART. 9

De overname kan beperkt worden tot een deel van het landbouwbedrijf.

In dit geval duidt de belanghebbende de goederen aan die hij overneemt zonder zijn medeërfgenamen te kunnen benadeln. In geval van betwisting beslist de bevoegde rechter.

In de volgorde van de verdere voorkeurscategorieën kan het overnamerecht uitgeoefend worden op de overblijvende goederen. Wanneer er verscheidene overnemers van een zelfde categorie zijn, duiden ze gezamenlijk de goederen aan die ze overnemen.

HOOFDSTUK II

Verzet tegen de overname

ART. 10

Wanneer een der medeërfgenamen mindejarig is en minstens zestien jaar oud, kan de vrederechter, op verzoek van de wettelijke vertegenwoordigers van de minderjarige, het landbouwbedrijf in onverdeelldheid behouden voor een periode die de meerderjarigheid van deze medeërfgenaam niet kan overschrijden.

De beslissing waarbij de onverdeelldheid behouden wordt, wordt overgeschreven op het register dat gehouden moet worden krachtens het eerste artikel van de wet van 16 december 1851. Vóór de overschrijding geldt zij niet ten aanzien van derden die zich te goeder trouw verbonden.

Le greffier convoque, par pli judiciaire, au moins quinze jours à l'avance, toutes les parties intéressées à la reprise. Le juge de paix accorde ou refuse l'autorisation, après avoir entendu les parties.

Si le reprenant aliène tout ou partie des biens sans autorisation, il sera tenu de verser à chacun des anciens copropriétaires ou à leurs ayants droit une indemnité fixée forfaitairement à 35 p.c. de leur part du prix de la reprise.

En cas de reprise conjointe, chaque reprenant peut toutefois céder sans autorisation préalable ses droits indivis à un coreprenant.

ART. 7

Les indemnités prévues aux articles 5 et 6 ne se cumulent pas.

ART. 8

L'action en paiement des indemnités prévues aux articles 5 et 6 doit être, à peine de forclusion, introduite dans les trois ans qui suivent la cessation de l'exploitation ou l'aliénation qui y donne lieu.

Chacun des anciens copropriétaires ou leurs ayants droit peuvent présenter une requête au juge de paix du canton où est situé le bien dont le revenu cadastral est le plus élevé.

ART. 9

La reprise peut se limiter à une partie de l'exploitation agricole.

Dans ce cas, l'intéressé désigne les biens qu'il reprend sans qu'il puisse porter préjudice à ses cohéritiers. En cas de contestations, le juge compétent tranchera.

Dans l'ordre des priorités subséquentes le droit de reprise peut s'exercer sur les biens restants. En cas de pluralité de reprenants dans une même catégorie, ceux-ci désignent conjointement les biens qu'ils reprennent.

CHAPITRE II

De l'opposition à la reprise

ART. 10

Lorsqu'un des cohéritiers est mineur et âgé de seize ans au moins, l'indivision de l'exploitation agricole peut, à la demande des représentants légaux du mineur, être maintenue par le juge de paix pour un terme ne se prolongeant pas au-delà de la majorité de ce cohéritier.

La décision du maintien de l'indivision est transcrite au registre dont la tenue est prescrite par l'article premier de la loi du 16 décembre 1851. Elle ne peut être opposée, avant la transcription, aux tiers qui auraient contracté de bonne foi.

ART. 11

Ieder van de medeërfgenen kan zich verzetten tegen het recht van overname wanneer de betrokken ongebouwde goederen gelegen zijn in woongebieden, zoals deze omschreven zijn krachtens de wetgeving houdende organisatie van de ruimtelijke ordening en de stedenbouw.

Het verzet geldt alleen voor bouwgronden waarop zich geen gebouwen bevinden die gebruikt worden in een landbouwbedrijf. Het verzet heeft geen gevolg voor de andere goederen die bij de overname betrokken zijn.

HOOFDSTUK III

Slotbepaling

ART. 12

Onverminderd de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek die de rechten van de langstlevende echtgenoot vastleggen, wanneer de toepassingsvoorwaarden van deze wet vervuld zijn, is de wet van 16 mei 1900 tot wijziging van het erfstelsel voor de kleine nalatenschappen niet van toepassing.

HOOFDSTUK IV

Wijzigingsbepaling

ART. 13

Artikel 591, 14°, van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld als volgt :

« hetzelfde geldt voor de vorderingen ingesteld op grond van de wet op de erfregeling inzake landbouwbedrijven met het oog op het bevorderen van de continuïteit. »

ART. 14

In artikel 826, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek worden tussen de woorden « de kleine nalatenschappen » en de woorden « kan ieder van de medeërfgenen » ingevoegd de woorden « en het recht van overname zoals bepaald in de wet op de erfregeling inzake landbouwbedrijven met het oog op het bevorderen van de continuïteit ».

Brussel, 27 juli 1988.

De Voorzitter van de Senaat,

ART. 11

Chacun des cohéritiers peut s'opposer au droit de reprise pour les biens concernés non bâtis situés dans des zones d'habitat telles qu'elles ont été délimitées en vertu de la législation organique de l'aménagement du territoire et de l'urbanisme.

L'opposition ne vaut que pour les terrains à bâtir ne comportant pas de bâtiments affectés à l'exploitation agricole. Cette opposition ne porte pas sur les autres biens concernés par la reprise.

CHAPITRE III

Disposition finale

ART. 12

Sous réserve des dispositions du Code civil qui règlent les droits du conjoint survivant, lorsque les conditions d'application de la présente loi sont remplies, l'application de la loi du 16 mai 1900 apportant des modifications au régime successoral des petits héritages est exclue.

CHAPITRE IV

Disposition modificative

ART. 13

L'article 591, 14°, du Code judiciaire est complété comme suit :

« il en va de même des demandes formées en vertu de la loi relative au régime successoral des exploitations agricoles en vue d'en promouvoir la continuité. »

ART. 14

Dans l'article 826, alinéa 1er, du Code civil, les mots « et du droit de reprise prévu par la loi relative au régime successoral des exploitations agricoles en vue d'en promouvoir la continuité », sont insérés entre les mots « des petits héritages » et « chacun des cohéritiers ».

Bruxelles, le 27 juillet 1988.

Le Président du Sénat,

L. KELCHTERMANS.

De Secretarissen, | Les Secrétaires,

M. PANNEELS-VAN BAELEN.

H. MOUTON.